

Werkgroep Institutionele Zaken VL Parlement

Bevoegdheden Economie, Wetenschapsbeleid en Innovatie

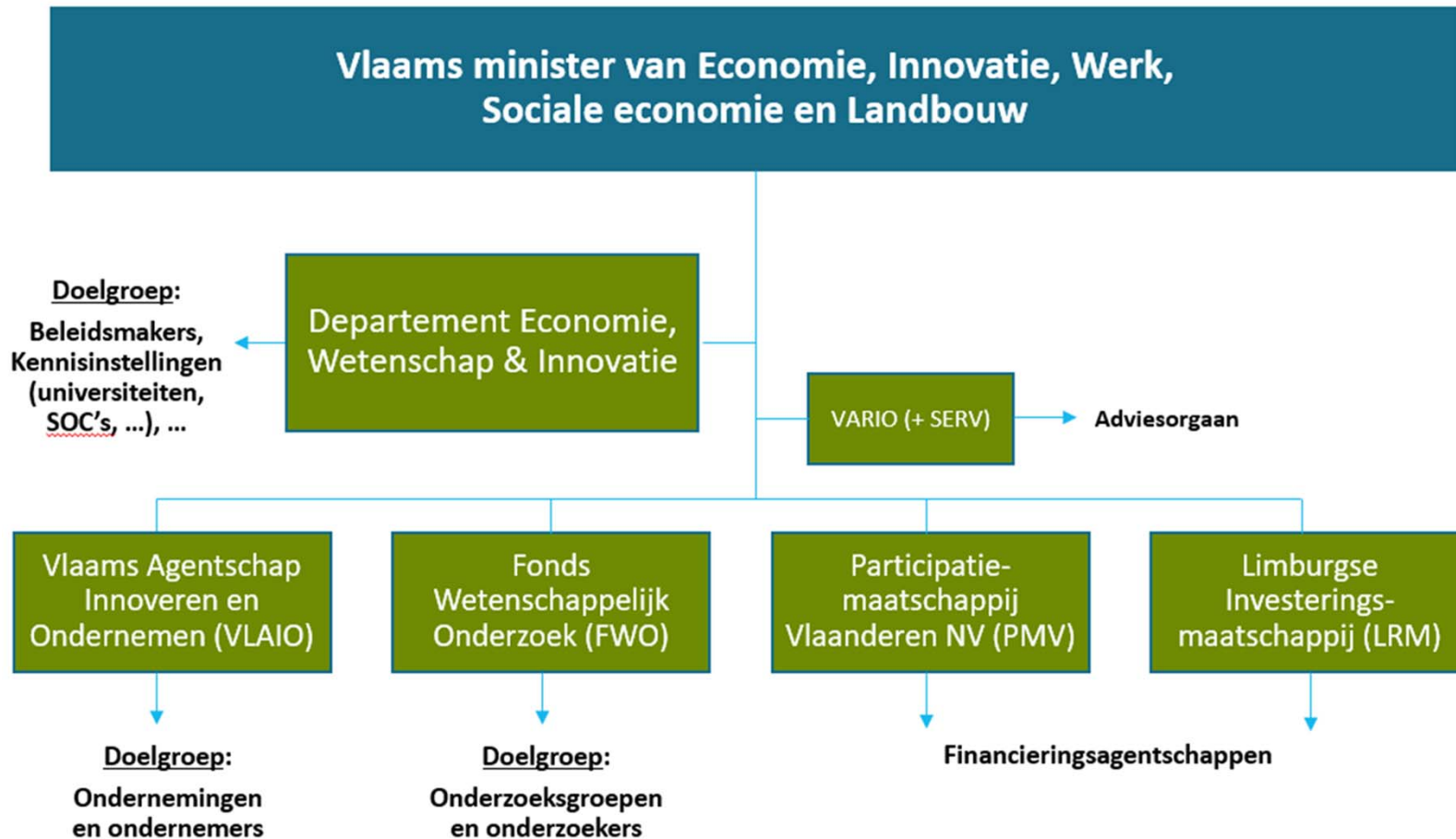
JOHAN HANSSENS, SECRETARIS-GENERAAL DEPARTEMENT EWI

28 JUNI 2021

DEPARTEMENT
ECONOMIE, WETENSCHAP & INNOVATIE

Vooraf: situering Departement EWI

Inhoud

1. **Schets van de huidige (niét homogene) bevoegdheidsverdeling in het economisch, wetenschaps- en innovatiebeleid**
2. **Intra-Belgische coördinatie-mechanismen in het economisch, wetenschaps- en innovatiebeleid**
3. **Vlaanderen ‘institutioneel klaar’ voor de uitdagingen die voor ons liggen?**
4. **Het belang van een systemische benadering in het economisch, wetenschaps- en innovatiebeleid in meer-lagig overheids perspectief**

1. HUIDIGE (NIÉT HOMOGENE) BEVOEGDHEIDSVERDELING IN HET ECONOMISCH, WETENSCHAPS- EN INNOVATIEBELEID

1. 'Economie' (art. 6, §1, VI, BWHI)

1ste lid art. 6, §1, VI

- ▶ **Gewestelijke** bevoegdheden:
    - 1° economisch beleid
    - 2° gewestelijke aspecten van het kredietbeleid...
    - 3° afzet- en uitvoerbeleid...
    - 4° in-, uit- en doorvoer van wapens, munitie,...
    - 5° natuurlijke rijkdommen
    - 6° vestingsvoorwaarden...
    - 7° specifieke regels betreffende handelshuur...
    - 8° activiteiten van het Participatiefonds...
    - 9° het toerisme, ...
- ... **steeds mét uitzonderingen** ...

2de lid art. 6, §1, VI

- ▶ Betreft 'door Gewest uitgevaardigde reglementering m.b.t. fiscale voordelen economische expansie' -> akkoord **federale overheid** nodig
- ▶ Betreft mogelijkheid **federale regering** 'Staatswaarborg te verlenen' op gebied economische expansie, op voorstel Gewest

= **tempering gewestbevoegdheid**

1. 'Economie' (art. 6, §1, VI, BWHI)

3de lid art. 6, §1, VI

- ▶ Inachtneming 'beginselen vrij verkeer personen, goederen, diensten, kapitalen' en 'handel en nijverheid' ->

= **algemeen bevoegdheidsbeperkend beginsel** voor de gewesten, ten voordele van de **federale** overheid op grond van de 'economische unie en de monetaire eenheid'

4de lid art. 6, §1, VI

- ▶ Nationale overheid stelt 'algemene regels' vast inzake:

- 1) overheidsopdrachten
- 2) bescherming verbruiker
- 3) organisatie bedrijfsleven
- 4) maxima hulp aan ondernemingen

= '**federale normatieve kaderbevoegdheden**'

1. 'Economie' (art. 6, §1, VI, BWHI)

5de lid art. 6, §1, VI: **exclusieve federale** bevoegdheden

- ▶ 1° muntbeleid
- ▶ 2° financieel beleid en bescherming spaarwezen
- ▶ 3° prijs- en inkomensbeleid
- ▶ 4° mededingingsrecht en recht inzake handelspraktijken
- ▶ 5° handelsrecht en vennootschapsrecht
- ▶ 6° (opgeheven)
- ▶ 7° industriële en intellectuele eigendom
- ▶ 8° de contingenten en vergunningen (industriële en landbouwproducten)
- ▶ 9° metrologie en normalisatie
- ▶ 10° het statistisch geheim
- ▶ 11° Nationale Investeringsmaatschappij
- ▶ 12° het arbeidsrecht en de sociale zekerheid

2. 'Wetenschappelijk onderzoek' (art. 6bis BWHI)

art. 6bis, §1

- ▶ **Gemeenschappen en gewesten** zijn bevoegd voor het wetenschappelijk onderzoek **in het raam van hun respectieve bevoegdheden**, met inbegrip van het onderzoek ter uitvoering internationale of supranationale overeenkomsten of akten

2. 'Wetenschappelijk onderzoek' (art. 6bis BWHI)

art. 6bis, §2

▶ De **federale overheid** is evenwel bevoegd voor:

- 1) onderzoek m.b.t. eigen bevoegdheden
- 2) netwerken voor gegevensuitwisseling tussen wetenschappelijke instellingen (BELNET)
- 3) ruimtevaartonderzoek
- 4) federale wetenschappelijke en culturele instellingen

5) programma's en acties die een homogene uitvoering vereisen op nationaal of internationaal vlak (volgens regels in samenwerkingsakkoord)

6) bijhouden permanente inventaris van het wetenschappelijk potentieel (volgens regels in samenwerkingsakkoord)

7) Belgische medewerking aan activiteiten van internationale onderzoeksorganen (volgens regels in samenwerkingsakkoord)

2. 'Wetenschappelijk onderzoek' (art. 6bis BWHI)

art. 6bis, §3

- ▶ De **federale overheid** kan initiatieven nemen, structuren opzetten en in financiële middelen voorzien **in aangelegenheden behorende tot de bevoegdheden van de gemeenschappen en gewesten** die:

1) ofwel het voorwerp uitmaken van internationale of supranationale overeenkomsten

2) ofwel betrekking heeft op acties of programma's die de belangen van een Gemeenschap of een Gewest overschrijden

-> federale overheid dient dan steeds **voorafgaand** aan haar beslissing **een voorstel tot samenwerking voor** te leggen aan de Gemeenschap en/of het Gewest, op advies Federale Raad voor Wetenschapsbeleid (= vormvereiste)

-> deelneming kan geweigerd worden door G&G

3. Enkele eerste conclusies m.b.t. bevoegdhedenverdeling

- ▶ Uiterst complexe bevoegdhedenverdeling
- ▶ Potentieel veel conflictstof
- ▶ Maar in de praktijk toch ‘werkbaar’. Waarom?
  1. Federale overheid zoekt conflict niet
    - wegens erkennen rol gemeenschappen en gewesten
    - wegens federaal geldgebrek? / ambtelijke capaciteit?
  2. Actieve ambtelijke en politieke coördinatiemechanismen in voege

2. INTRA-BELGISCHE COÖRDINATIEMECHANISMEN IN HET ECONOMISCH, WETENSCHAPS- EN INNOVATIEBELEID

Ambtelijke en politieke coördinatiemechanismen

1. Economisch beleid

- ▶ **Ambtelijk: werkgroepen van de Interministeriële Economische Commissie (IEC/CEI) -> zeer actief**
- ▶ **Politiek: DGE's -> zeer actief**

2. Wetenschaps- en innovatiebeleid

- ▶ **Ambtelijk: Commissies 'Internationale samenwerking' (CIS) en Federale Samenwerking (CFS) -> zeer actief**
- ▶ **Politiek: Interministeriële Conferentie voor Wetenschapsbeleid (IMCWB) (laatste samenkomst in 2014...)**

Ambtelijke en politieke coördinatiemechanismen

3. Richting Europa - Algemeen

- ▶ **Ambtelijk: afvaardiging vanuit het Beleidsdomein EWI (1,5 VTE) naar de Vertegenwoordiging van Vlaanderen bij de Permanente Vertegenwoordiging (PV) van België bij de Europese Unie**
  - Voorbereiding **Raad Concurrentievermogen (3 onderdelen)**
    - × Onderzoek
    - × Industrie
    - × Interne Markt
  - Ook meer en meer voorbereiding **Raad Telecommunicatie**
- ▶ **Politiek: politieke afstemming via DGE's -> Ministers**

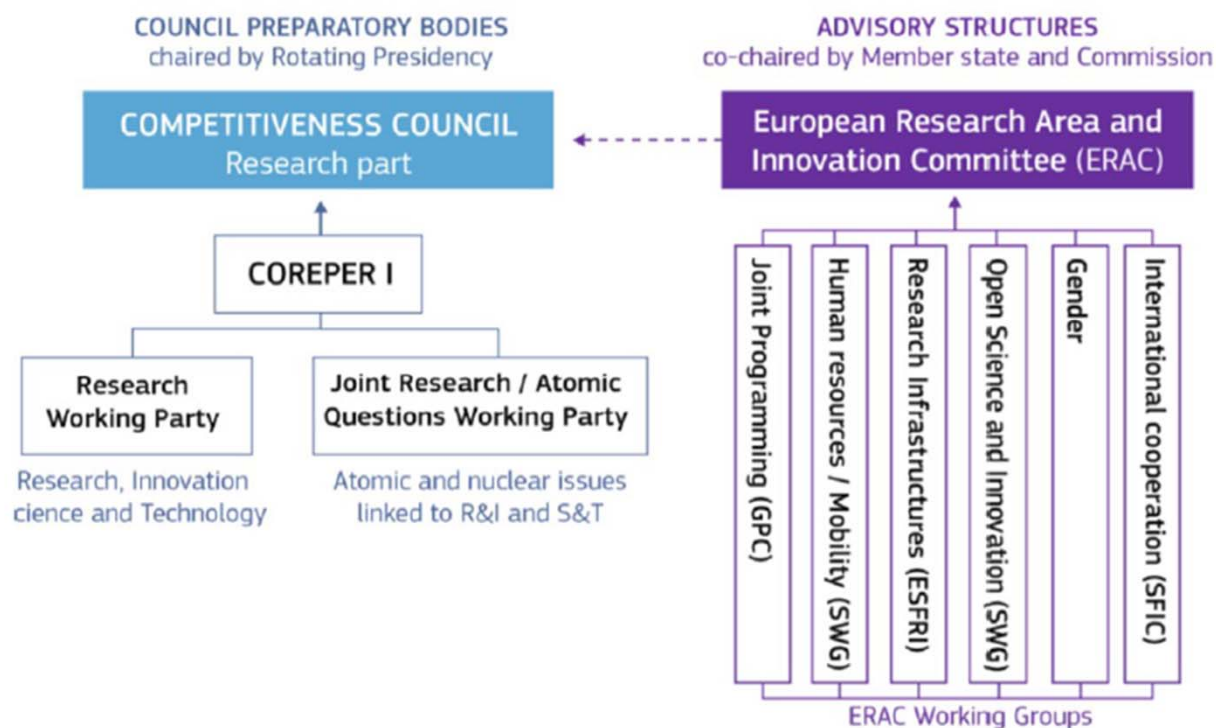
Ambtelijke en politieke coördinatiemechanismen

4. Richting Europa – Specifiek

-> Dagdagelijks ambtelijk overleg tussen de beleidsniveaus...

ERA governance/partnership

Competitiveness Council and preparatory bodies + Advisory structures

3. VLAANDEREN 'INSTITUTIONEEL KLAAR' VOOR DE UITDAGINGEN DIE VOOR ONS LIGGEN?

Vlaanderen 'institutioneel klaar'? (1)

Huidige bevoegdhedenverdeling

- ▶ Uiterst complex
- ▶ Potentieel veel conflictstof
- ▶ **Hoge coördinatiekost**
- ▶ ... maar 'werkbaar' ...

Recente 'stress-tests' doorstaan ...

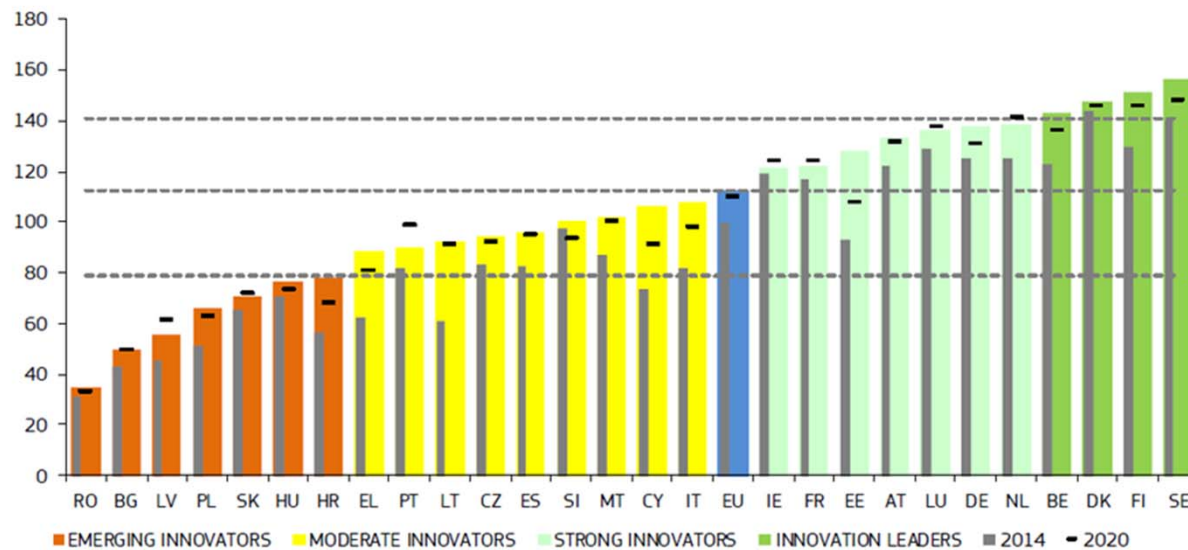
1. Banken- en financiële crisis (2007-2008)
2. COVID-19 crisis (2020-2021)
3. Succesvolle opmaak interfederaal 'Plan voor Herstel en Veerkracht' (5,9 mia €) (eind april 2021)

Vlaanderen 'institutioneel klaar'? (2)

Recente **benchmarking** Belgisch en Vlaams wetenschaps- en innovatiesysteem

-> European Innovation Scoreboard 2021 (EIS) en Regional Innovation Scoreboard 2021 (RIS): België als *land* (4de op 27) en Vlaanderen (27ste op 240) als *regio* **bij de kopgroep van 'innovatieleiders'** in Europa

Figure 1: Global performance

Coloured columns show countries' performance in 2021, using the most recent data for 32 indicators, relative to that of the EU in 2014. The horizontal hyphens show performance in 2020, using the next most recent data, relative to that of the EU in 2014. Grey columns show countries' performance in 2014 relative to that of the EU 2014. For all years, the same measurement methodology has been used. The dashed lines show the threshold values between the performance groups, where the threshold values of 70%, 100%, and 125% have been adjusted upward to reflect the performance increase of the EU between 2014 and 2021.

Vlaanderen 'institutioneel klaar'? (3)

Ruimere benchmarking daarentegen ...

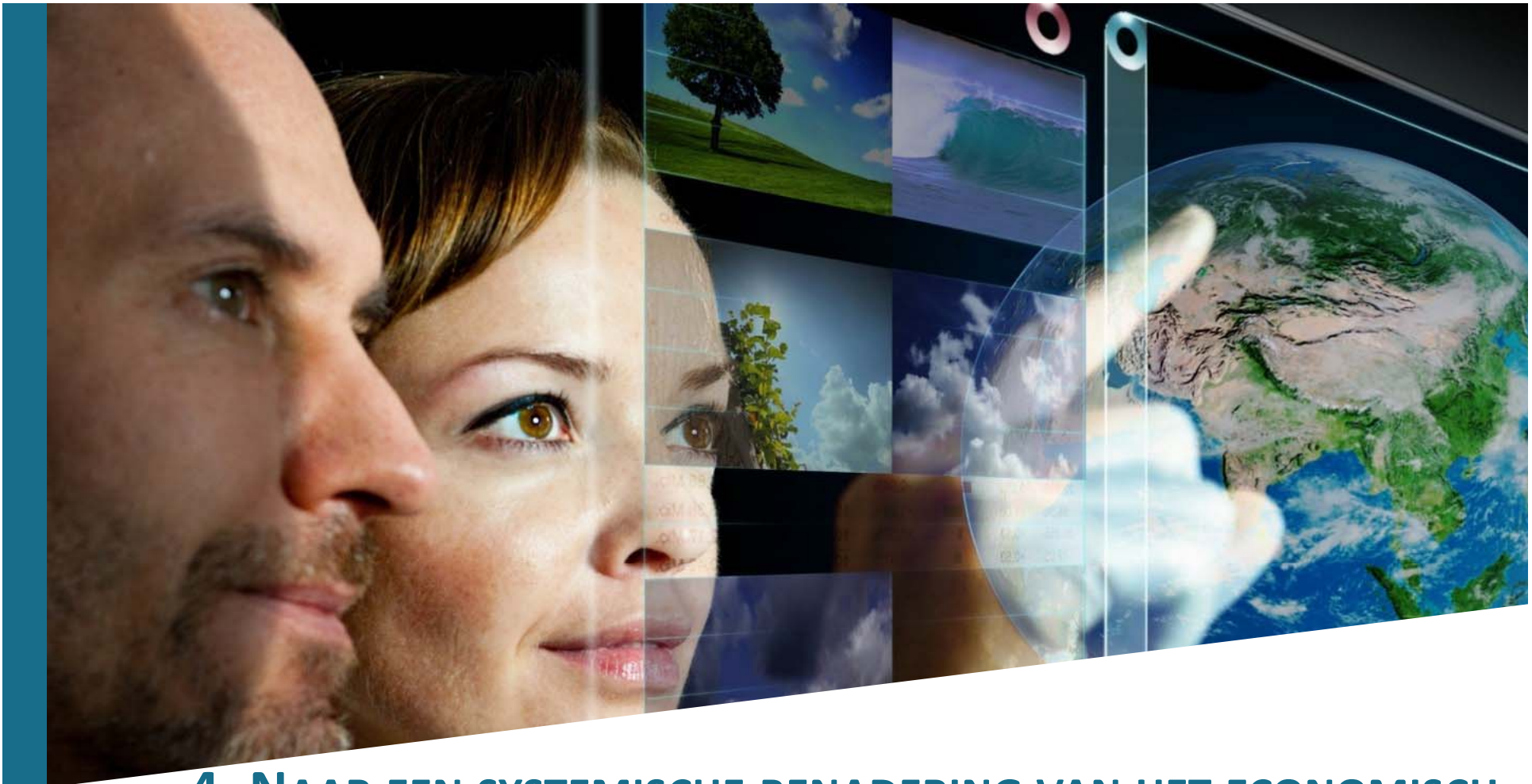
POSITIE VAN BELGIË IN INTERNATIONALE RANGLIJSTEN

	Positie van België
IMD World Competitiveness	25
WEF Global Competitiveness	22
World Bank Ease of doing business	46
Voka Waar voor je geld	19
UN Human development index	14
WIPO Global innovation index	22
SDSN World Happiness report	20
Yale Environmental Performance index	15

Bron: Voka, Bart Van Craeynest

Daarom: van 'werkbaar' naar 'verbeterbaar' -> eco-systeembenadering!

4. NAAR EEN SYSTEMISCHE BENADERING VAN HET ECONOMISCH, WETENSCHAPS- EN INNOVATIEBELEID IN EEN MEER-LAGIG OVERHEIDSPERSPECTIEF

DEPARTEMENT
ECONOMIE, WETENSCHAP & INNOVATIE

Uitdagingen voor de Vlaamse economie

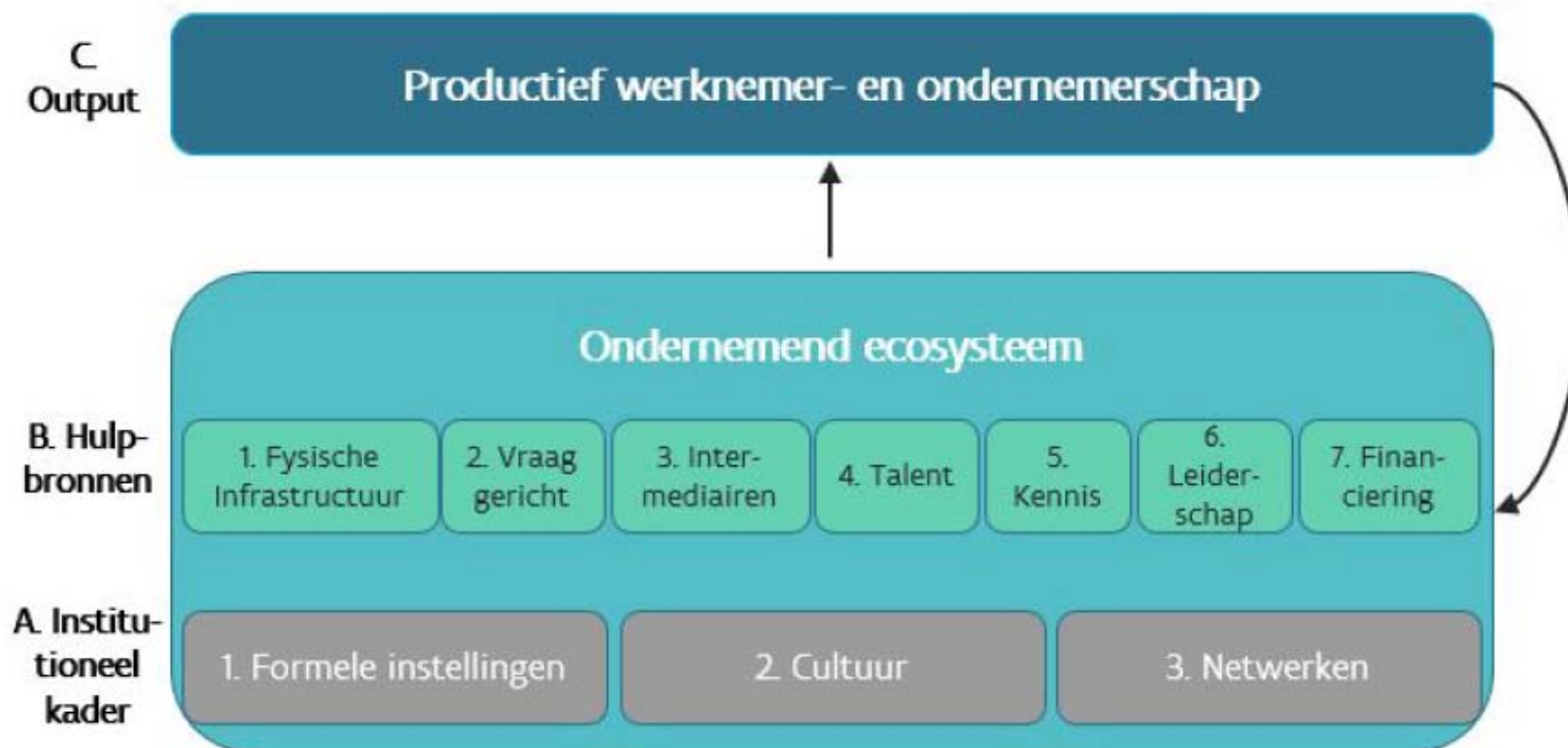
Uitdagingen Vlaamse economie

- ▶ **'Twin transition'**
  - Duurzaamheid (klimaatneutraliteit 2050)
  - Digitalisering
- ▶ **Productiviteitsverhoging**
- ▶ **Inclusie**

Instrumenten

- ▶ **Transformatorisch** economisch, wetenschaps- en innovatiebeleid
- ▶ **Quadruple helix model:**
  - Bedrijfsleven
  - Kennisinstellingen
  - Burgers
  - Overheid/overheden
- ▶ **Steeds meer-lagig** overheidsbestuur...
- ▶ **Eco-systeem** benadering

Elementen in een eco-systeembenadering

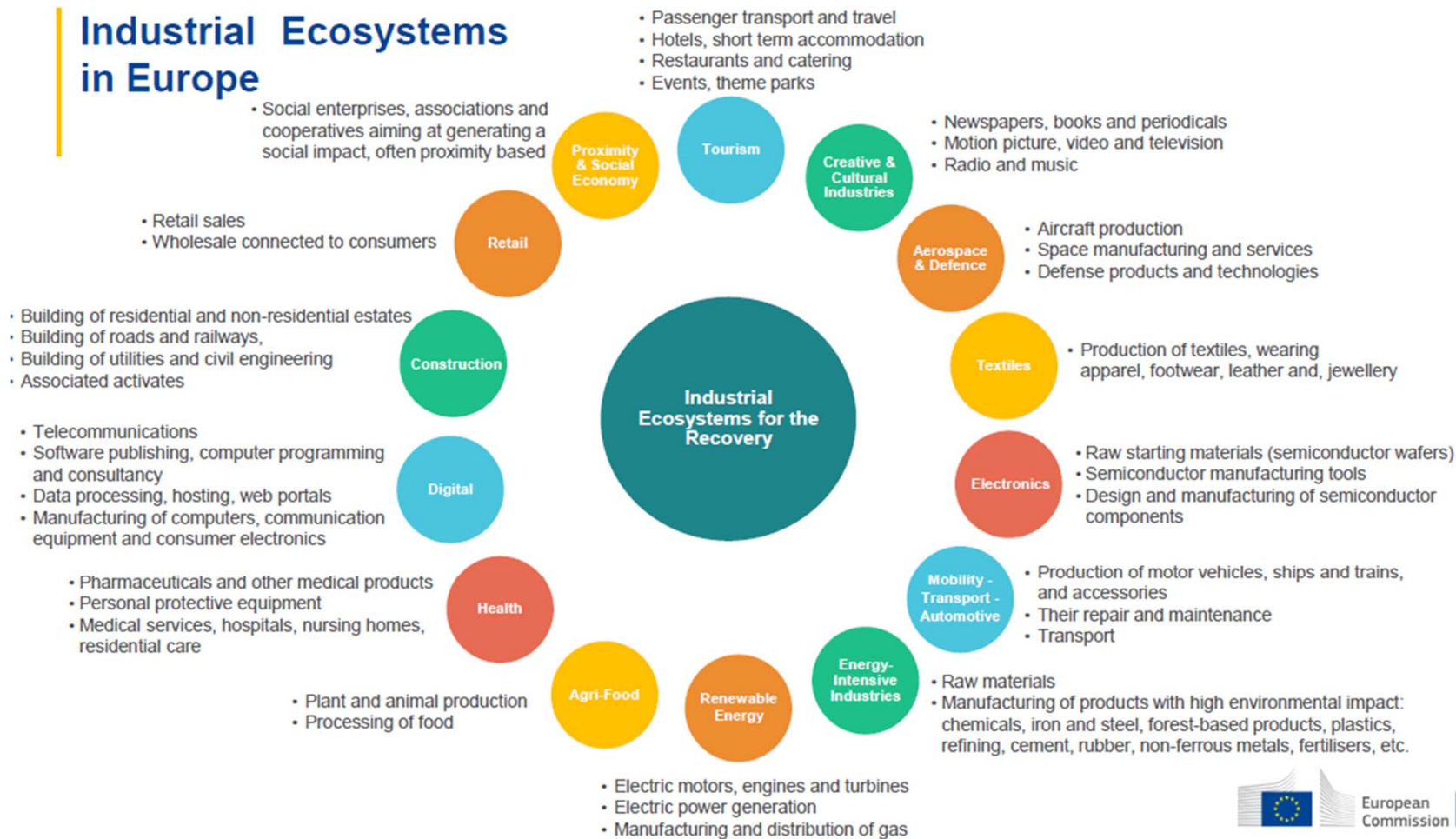

Bron: aangepast op basis Stam (2020)

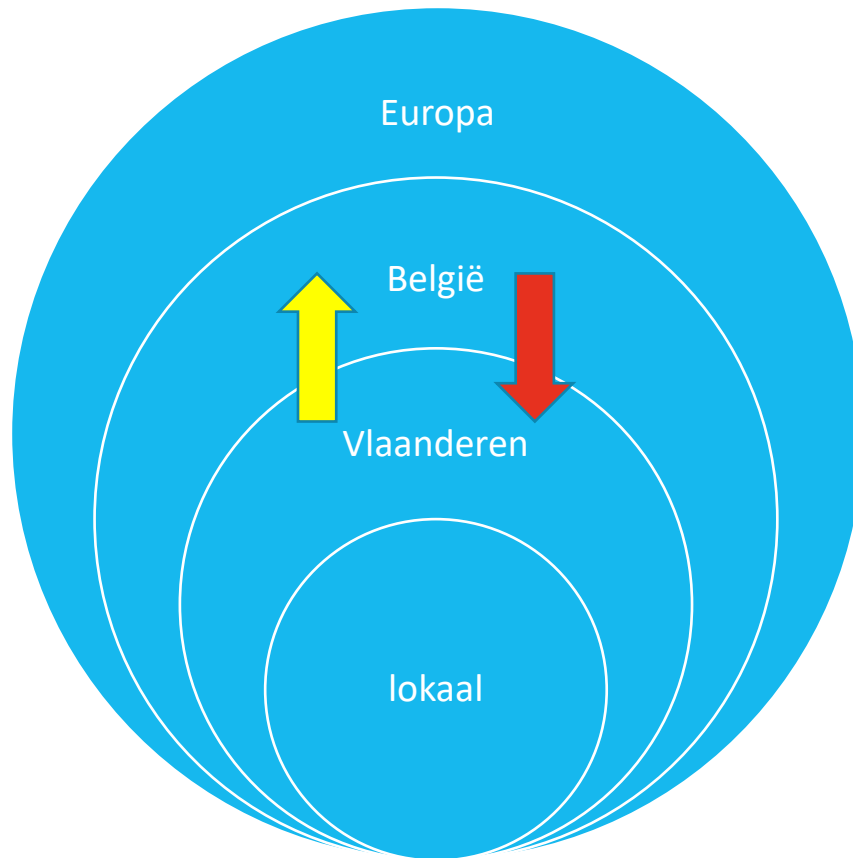
Een 'ondernemend Vlaams ecosysteem' steunt op een **institutioneel kader** en gebruikt **hulpbronnen** om zo **productief werknemer- en ondernemerschap** mogelijk te maken.

Europees industrieel beleid: 14 ecosystemen Breton

Industrial Ecosystems in Europe

Conclusie: meer-lagig overheidsbestuur onvermijdelijk ...

... maar met
verkleining
gewicht federaal
en **vergroting**
gewicht
Vlaanderen ...

Kernbegrippen:

- 'place based innovation'
- 'glokalisering'